

כשהקמנו את המקום חשבנו על בחורות כאלו, שחוו משהו איום והן עוברות טראומה שנייה בטיפול בהן. היו כאלה שאמרו לי אז: 'מה אכפת לך, הרי בסוף ייצא כתב אישום, וזה מה שחשוב'. אבל אצלי חשוב גם היחס לקורבן".

פרופ' גולן: "למה הייתה חשובה לי הקמת המערך? מאותה סיבה שאני חי פה, למרות שיש לי המון הצעות עבודה מכל מיני מקומות בעולם. כי אני ציוני ואכפת לי מהארץ הזאת, ואנחנו רוצים לתרום לה. אני רוצה שאל הנאנסת הבאה ההתייחסות תהיה טובה יותר כדי שהצלחת שלה תהיה קטנה יותר. היא לא תיעלם, אבל היא כן תהיה קטנה יותר, וזו תחושת השליחות החברתית".

אנשי הצוות גם מעבירים הרצאות למטפלים ומזמנים לכנסים. 'פעם השוטרים היו שיפוטניים, היום כבר לא', אומרת וידברג. 'היו כאלה שאמרו: 'טוב, היא הלכה עם מיני, ברור שנאנסה'. הם לא היו תוקפניים כלפי הקורבן כמו, אבל מספיק שהם היו שואלים אותה, 'או לא יכולת להתנגד?' כדי לגרום לה נזק. היום לא שואלים דבר כזה". הירע הרב שנאסף במרכז הביא אפילו לגילוי משמתי. 'יום אחד הגיעה אלינו נפגעת עם שכחה מוחלטת, ממש בלאק-אאוט של מה שקרה איתה. אמרנו: 'היא מר-חיקה, היא בנתק', אבל פתאום, תוך תקופה קצרה, הגיעה עוד אחת ועוד אחת עם אותה תופעה ולא הבנו מה קורה. עשינו שיחה למטפלה: 'יש פה משהו, תחפשו', ולא הייתה שום בדיקה שיכולה הייתה לעלות על זה. רק אחרי שהם התעקשו, הם גילו את סם האונס".

העיקר שאתם בחיים

40 אנשי הצוות של "חדר ארבע" נושאים במשימה הזו ברצון רב, מעבר לעבודתם השוטפת בבית החולים בתפ"קידים אחרים. וידברג, למשל, היא העובדת הסוציאלית של הפגיונה, אך במקביל היא גם אשת המקצוע שבה נתקלו השבוע הנער והנערה שהתקפו בגן העיר, כמו גם הנערה שנאנסה יומיים אחר כך בחניון בדרום העיר. 92 אחוז ממטופלי המערך הן נשים, היתר גברים.

"אינ מודל אחיד למוותקפות", אומרת וידברג. "הגיעו לפה חיילות קרביות, ג'דאיות כאלו, אפילו מאמנת כושר. אני מדברת איתן וכורקת אם מצבן הרגשי תקין – אולי הבחורה נמצאת בסערת רגשות ולא ניתן לדבר איתה, אולי היא סובלת מפגור או ממחלת נפש, אולי יש לה אפטרופוס וצריך לחכות לו".

באילו תגובות את נתקלת?

"פרצי בכי, רעד, הקאות, סחרחורת, לחץ דם מוגבר, פרצי כעס, עצב, כושה. יש גם תגובות אחרות, מאוד מאופקות ואסור לטעות בהן. אם את לא מבינה בזה, את יכולה להגיד: 'הבחורה הזו עברה אונס?' אבל כן. יש כאלו שמדברות בגוף שלישי, כאילו זה קרה למישהי אחרת כמו נגנון הגנה".

הרבה דיברו השבוע על איך זה יכול להיות ששני צעירים לא מצליחים לנבור על בחור אחד, אפילו אם יש לו סכין. "אני, כמובן, לא יכולה להתייחס למקרה הספציפי, אלא רק להגיד שזה לא חריג. האנשים האלו נמצאים במה שהם חווים כאירוע מסכן חיים, וכשאתה בסכנת חיים, אתה קודם כל רוצה לשרוד. יש שלבים שונים לעיבוד הטראומה, והקורבנות מדגישים אשמה: למה נהגתי כך, אולי הייתי צריך לנהוג אחרת, ואז אנחנו אומרים להם בכנות: 'טוב שהתנהגתם ככה, כי החיים זה קודם כל, והעיקר שאתם בחיים'".

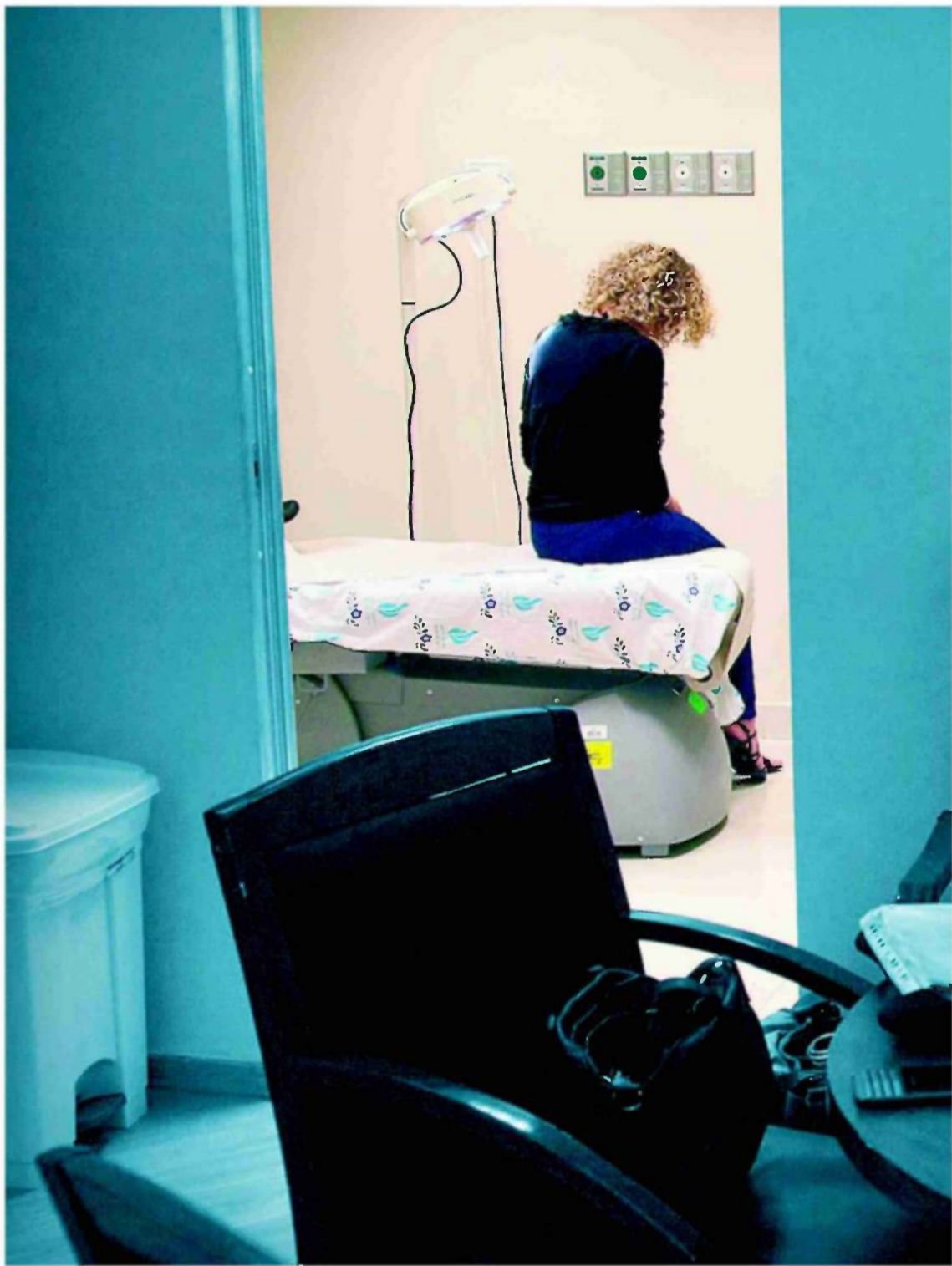
"הרבה מדברים על תחושת שיתוק, ואנחנו מסבירים להם שזו תגובה נפוצה. חשוב לנו להפריד אצלם בין אחי ריות לאשמה. אשמה לא מקדמת לשום מקום. לקיחת אחי ריות תמנע את הפעם הבאה".

פרופ' גולן: "אני שמח ששני הנערים יצאו חיים, והם עשו טוב שלא התנגדו. קדושת החיים היא ערך עליון בעיני כרופא, ואני מנסה להעביר את המסר הזה גם למוות קפים. אני משתדל גם לגרום לנאנסת להבין שלא משנה מה, היא לא אשמה. הרבה פעמים הן אומרות, 'אם הייתי לובשת מכנסיים ולא חצאית, אם הייתי הולכת מפה ולא משם, אם לא הייתי יושבת איתו על הבר'. אבל לנו מאוד חשוב שהנשים האלו לא יצאו עם התחושה שיש להן חלק בתקיפה, כי אין להן".

השלב הבא אחרי השיחה המקדימה עם וידברג או עם אחת העובדות איתה, הוא הבדיקה הגופנית. 'לעולם לא אנקוט בגישה דורסנית כדי לשכנע בחורה להיבדק', אומרת וידברג, "גם אם זה אומר שלא יהיה דייאן-איי ואולי לא יתפסו את התוקף. האונס הוא מקום קיצוני שבו לקחו לך את השליטה על גופך, והדבר הראשון שאני רוצה להחזיר לנבנת זה את תחושת השליטה".

"אני מסבירה ואומרת לה שהשליטה בידה ומציגה בפני גיה את החשיבות. בתפיסה של האנס יש משהו טיפולי עבורה – סגירת מעגל, הבאת האשם לדין, אבל אם היא רוצה לשכוח מהעניין ולא להתלונן – ויש כאלו – אין מה לעשות. אנחנו שומרים את הכל בתיק, אם בכל זאת היא תתחרט".

פרופ' גולן: "אני מאוד מתוסכל מכאלו שמחליטות לא להגיש תלונה במטפלה ומנסה לשכנע שצריך. אבל אנחנו לא שופטים פה אף אחד ומבינים כל החלטה. לדעתי, גם העונשים על עבירות אונס לא מספיק קשים. אני רואה

חדר 4, השבוע. בארון אחד תחתונים חד-פעמיים, בארון אחר צעצועים לילדים שהותקפו

על לפה בחורה שתויה, ללא בגדים. נתנו לה נעליים, כדי שלא תסתובב יפה. יש לנו פה מסרקים חדשים, מברשות שיניים. בחורות שהוכרחו לבצע מין אוראלי בתוקף רוצות לשטוף את עצמן. אנחנו מכינות להן סנדוויצ'ים ושתיה".

חדר ארבע אינו מקום עצוב אלא בית, אבל יש בו ארון אחד מלא בפאזלים, במשחקים לילדים ובשאר צעצועים צבעוניים, ששוכרים את הלב. "ילדים שהותקפו מינית", מסבירה וידברג בעצב, "מחכים להוקרי ילדים, ולנו אסור לדבר איתם על כל דבר שקשור לתקיפה כדי לא 'לזוהם' את החקירה. אז כדי להעסיק אותם אתה נותן להם לשחק בדברים אחרים".

המקרה שכולם לא מפסיקים לדבר עליו, למרות שאירע כבר לפני חודשיים, הוא זה של התינוק בן השנה וחצי, לאחר שבן זוגה של אמו התעלל בו מינית. "העובדות שטיפלו במי קרה היו עם דמעות בעיניים, וזה בסדר. זה לא מוריד מכבד דנו לבכות", אומרת וידברג. במקרה הזה, באופן יוצא דופן, הובא התוקף עצמו לבית החולים לבדיקת איידס, "ההצוות ממש רצה לפרק אותו מהכעס על מה שעשה".

להקטין את הצלקות

שמו של המערך, "חדר ארבע", ניתן לו מכיוון שהיה החדר הרביעי במסדרון שליד חדר המיון. היום הוא כבר הפך לשם קוד עבור עובדי בית החולים, ואפילו למושג המערך הדומה שהוקם לא מזמן בהרסה נקרא "חדר עשר". שני בתי חולים נוספים, בני ציון בחיפה וסורוקה בבאר שבע, אימצו את המורל אף הם.

גולן וידברג, כמו גם מנהל המחלקה לרפואה דחוי פה בבית החולים, ד"ר ז'אק אשורוב, מדברים על תחושת שליחות שמובילה אותם, המתעצמת לנוכח המקרה המזעזע שזעזע לפני שבוע. "כשאני שומע את האחיות בחדר מיון בוכות לי בטלפון ומספרות על מקרה שהגיע, גם אני כואב", אומר ד"ר אשורוב.

"כולנו היינו בני 17 ורצינו להיות עם החברה, וזו נגיעה ראשונה ונשיקה ראשונה, ואיכשהו כשהגענו למצב כמו השבוע, שזה נגמר באונס באיזומי סכין, זה מעורר פלצות.

לוגית, פסיכולוגית, אחיות, עובדות סוציאליות". בשל אופי החבלות בתקיפות מיניות, את הגברים בודקים כירורגים ואת הנשים בורקת גינקולוגיות. למרבה הוד וועה פעמים רבות מדובר בכנות ארבע, שש, עשר או שתיים עשרה, שזו להן הפעם הראשונה על מיטת הטיפוליים.

"לפני הבדיקה אני מסבירה על ערכת האונס, למה מיועד כל דבר", מתארת וידברג. "אני מלבישה אותה חלוק, מדריכה איפה לשים את הרגליים, מדגישה שזה לא כואב, ושואלת את מי היא רוצה לידה: אחות, חברה, אמא. אני נכנסת לחדר הבדיקה רק אם הבחורה מבקשת. יש כאלו שרוצות שאחזיק להן את היד".

ערכת הטיפול בנפגעתי תקיפה מינית היא בעצם קופסת קרטון סגורה ומנוגלת, אשר מכילה מספר מבחנות וקיי סמים ארוכים, שנועדו לאסוף דייאן-איי האנס: שורה, רוק, תאי ורע. הללו נלקחים רק על ידי רופא משפטי, שבא במיוחד מהמכון לרפואה משפטית הסמוך לוולפסון. "הוא ישאל את הנאנסת: איפה הוא נגע בך? ואם האנס נשך או נישק אותה, הקיסם סופג את הרוק".

דגימות דם ושתן נלקחות מהקורבן לאיתור מחלות שעלולות היו להיות מועברות מהתוקף. כשמדובר בנשים, הדגימות משמשות גם כדי לוודא שאינן בהריון רצוי, מלי-פני האונס, כי התרופות שנאנסות מקבלות גורמות להפלה. "הייתה חיילת שהגיעה בהריון מהחבר שלה ורצתה לשמור עליו", מספרת וידברג, "הייתה חשוב לא לתת לה את גלולת היום שאחרי, כפי שאנו עושים בדרך כלל". בנוסף מטופלים החבלות והקרעים שנגרמו בעת התקיפה, וניתנים חיסונים נגד מחלות מידבקות.

על קופסת הקרטון יש מדבקה שעליה כתוב: "לחוקר המשטרה: להכניס לקופסה את בגדי הנפגע". גודל הקופסה מעיד על הכוונה: לא מדובר בדרך כלל בשמלת ערב אילה מוניקה לוינסקי, אלא בתחתונים. בהתאמה מחזיקים אנשי "חדר ארבע" תחתונים חד-פעמיים.

וידברג: "תארי לעצמך בחורות צעירות במיני או במי כנסונים, שאנו לוקחים מהן את התחתונים לדגימה. צריך לחשוב על הדברים הקטנים ביותר: נעליים חד-פעמיות, אבל הכי מפנקות, כמו בספא. הנה, בשבוע שעבר הגי-

החשוד באונס בגן העיר

"כשאני רואה את הנאנסת ואת החבר שלה אני רואה את התאומים שלי. מיד אחרי המקרה הזה אמרתי לבתי שלעולם לא תחנה בחניון תת-קרקעי"

"רצינו מרכז רפואי לנפגעות שיהיה מעט מבודד. שלא ייווצר מצב ישראלי מאוד, שבאמצע חדר המיון מישהו יצעק: 'יוסי, איפה היא של האונס?'"

